

عبدالرسول دشتی
مسئول اطلاع رسانی ستاد
کارت هوشمند سوخت

تأملی به کارت هوشمند سوخت از چشم انداز دولت الکترونیک

ذخیره سازی است. با افزودن امکان پرداخت ریب (Speed pass) به کارت، می توان یک فرستنده کوچک را در داخل خودرو قرار داد تا با فرستادن امواج رادیویی به گیرنده، خودرو شناسایی شده و با برقراری ارتباط با مرکز اطلاعات، مقدار موجودی خود، مشخص شده و خرید انجام پذیرد.

امروزه مزیت های فراوانی مانند کاهش قابل توجه هزینه عملیات، سرعت و سهولت در برقراری ارتباط و جابجایی اطلاعات، امکان تعریف لایه های چند گانه امنیتی در صورت نیاز، امکان بازیابی اطلاعات ثبت شده و دستیابی به آمارهای مورد نیاز، امکان برنامه ریزی دقیق و راهبری کنترل شده و دهها مزیت دیگر موجب شده است که هیچ کس در سودمندی ارایه خدمات به این شیوه تردیدی نداشته باشد، بلکه برعکس، با تعریف کاربردهای جدید برای کارت های هوشمند، هر روز بر دامنه مزایای بهره گیری از این ابزارهای چندگانه افزوده می شود.

کارت هوشمند در ایران

از اوایل دهه ۷۰ که شاهد ظهور اولین نوع کارت های هوشمند توسط شرکت مخابرات در بازار ایران بودیم، تا چند سال اخیر که بانکها و موسسات مالی و پولی هر از چندگاهی کارت های اعتباری

علاوه بر این، جهت فراهم ساختن بسترهای فرهنگی - اجتماعی برای استفاده از کارت های هوشمند سوخت هزینه های کلانی را متحمل می شوند. به عنوان مثال، فرودگاه ساترلند لندن که برای تسهیل در سوخت گیری هواپیماها نوعی از کارت های هوشمند سوخت را ارایه کرده است، برای تشویق کاربران به استفاده از این سیستم، تخفیف ویژه ای را نیز در نظر گرفته تا این کارت ها را بتدریج جایگزین توزیع غیر اتوماتیک سوخت سازد.

چند کلیک در صفحات اینترنت، صدها مورد تبلیغات مزیت های بهره گیری از کارت های هوشمند متعددی را به نمایش می گذارد که هر کدام از سوی شرکتی های خاص برای ارایه خدمات به بازار ارایه شده است. شرکت اکسان در اقدامی جالب و بسیار سودمند، نوعی کارت هوشمند ویژه حمل و نقل در سطح ۱۴ هزار پمپ بنزین امریکا ارایه کرده که دارای قابلیت ها و مزیت های چندگانه ای است. امکان تخصیص تخفیف بر حسب میزان خرید سوخت (ساز و کار تشویقی و امتیازدهی)، دستیابی به گزارش ماهانه وضعیت خودروها و امکان کنترل ناوگان حمل نقل توسط کارفرما در سراسر امریکا، از زمره برخی از این قابلیت هاست. علاوه بر اینکه اطلاعات گسترده ای بر روی این کارت ها قابل

هر چند مفهوم «دولت الکترونیک» در برخی از کشورها از حد یک ایده و آرمان فراتر نمی رود، ولی در کشورهای توسعه یافته و بویژه کشورهای پیشرفته در عرصه فناوری های ارتباطی و الکترونیک، سالهاست که مرحله جنبی را پشت سر گذاشته و به بلوغ کامل رسیده و همه عرصه های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، خانوادگی و حتی اوقات فراغت افراد را نیز در نوردیده و متحول ساخته است. از سال ۱۹۶۹ که دنیای مدرن شاهد ظهور اولین کارت پلاستیکی هوشمند در آلمان و با دو سال فاصله در ژاپن و چهار سال بعد در فرانسه بود، تا به امروز که نقش این کارت ها در زندگی روزمره به حدی افزایش یافته که بندرت می توان فردی را در خیابان های شهرهای مدرن در حال تردد یافت که چند تا از این کارت های هوشمند با کاربردهای مختلف را به همراه نداشته باشد.

انسان امروز، گویی با برخورداری از این کارت ها و اندوخته های دیجیتالی آنها، با اطمینان خاطر بیشتر از خانه پای به بیرون می گذارد. بهره گیری از کارت های هوشمند برای دولت ها، بنگاههای اقتصادی و به طور کلی، برای اشاعه دهندگان آنها مزیت های بس شگرفی به همراه دارد. به طوری که، آنها در صد هستند با بکار گرفتن ساز و کارهای تشویقی، به اشاعه آن بپردازند. آنها

بهره‌گیری از کارت‌های
هوشمند برای دولت‌ها،
بنگاه‌های اقتصادی و به‌طور
کلی، برای اشاعه‌دهندگان
آنها مزیت‌های بس‌شگرفی
به همراه دارد. به طوری‌که،
آنها درصدد هستند با بکار
گرفتن ساز و کارهای
تشویقی، به اشاعه‌آن
بپردازند

هوشمند ملی برای هر ایرانی به جای
کارت ملی به‌گوش می‌رسد.

بنابراین، به اعتقاد بسیاری از صاحب
نظران، اجرای طرح کارت هوشمند
سوخت چه در تمام یا بخشی از اهداف
خود، قرین توفیق باشد یا نباشد، حرکتی
که آغاز شده است توقف‌ناپذیر است. این
حرکت ممکن است در صورت بروز
ناهماهنگی‌هایی در سطح تصمیم‌سازان
و مجریان باکندی‌هایی مواجه شود، ولی
جریان اقتصادی جهان، ما را نیز برای
حرکت بدان سو ناگزیر خواهد ساخت.
اگر دیر راه بیفتیم، باید هزینه‌های
بیشتری بپردازیم. از این نظر شایسته
است در سطح سازمان مدیریت کشور،
برای اجرای طرحی فراگیر که بهره‌گیری
از کارت هوشمند را در بسیاری از سطوح
کلان ملی از حوزه‌های ثبت‌هویت‌گرفته
تا درمانی، اقتصادی و از جمله
ساماندهی مسأله یارانه در حوزه سوخت
و غیرسوخت، هماهنگی‌های برنامه‌ای و
اجرایی لازم جهت تسهیل حرکت کشور
به سمت دولت الکترونیک به عمل آید.

اقتصادی خواهد بود. کافی است رویکرد
اخیر سازمان تأمین اجتماعی برای
اجرای طرح کارت هوشمند درمانی به
جای صدور دفترچه‌های درمانی رایج و
سنتی را در ابعاد ملی و طرح صدور کارت
هوشمند سوخت توسط بزرگترین شرکت
خودروسازی کشور به مثابه دفترچه‌ای
تمام و کامل برای محصولات خود را در
نظر بگیریم که در واقع دنباله کارت
هوشمند سوختی محسوب می‌شود که
شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های
نفتی ایران در پوششی ۱۵ میلیونی در
دست اجرا دارد.

یکی از ویژگی‌های مهم و ارزشمند
شروع چنین طرح بزرگی در سطح کشور،
خصلت متکثر آن است. بدیهی است
دنباله‌روهای این طرح، فقط به سازمان
تأمین اجتماعی و ایران خودرو محدود
نخواهد شد. اجرای موفقیت‌آمیز طرح
کارت هوشمند سوخت، بستری مناسب
را فراهم می‌سازد تا اجرای طرح‌هایی از
این است توسط سایر بخش‌های
اقتصادی و اجتماعی در سطوح بخشی و
حتی ملی دنبال شود. بطوری‌که از هم
اکنون زمزمه‌هایی در مورد صدور کارت

جدیدی وارد بازار می‌کنند، هنوز میزان
اشاعه این نوع کارت‌ها در ایران، در
مقایسه با اغلب کشورهای در حال توسعه،
حرکتی لاک‌پشتی را نشان می‌دهد.

از این نظر، آغاز اجرای طرح کارت
هوشمند سوخت با فراگیری آماری
حدود ۱۵ میلیون نفر از جمعیت کشور را،
می‌توان به عنوان جهشی بزرگ، در
راستای ظهور دولت الکترونیک در ایران،
دانست.

هر چند که این طرح در اصل نه به
انگیزه برداشتن گامی به سوی برپایی
دولت الکترونیک، بلکه به عنوان چاره‌ای
ناگزیر برای ساماندهی مسأله یارانه
سوخت و مسایل ناشی از آن، از جمله
مصرف‌شدت نابهبینه و غیرعقلانی، قاچاق
فرآورده‌های نفتی و... اجرا می‌شود. ولی
باید بی‌هیچ تردیدی خاطر نشان ساخت که
موفقیت این طرح بزرگ، صرف نظر از
دستاورد‌های عظیم آن در حل بزرگترین
مسأله سه دهه اخیر اقتصاد ایران، یعنی
حل معضل یارانه سوخت و معقول‌سازی
مصرف فرآورده‌های نفتی در ایران،
توفیقی بزرگ در زمینه ظهور دولت
الکترونیک و مدرن‌سازی مناسبات